

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 61. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izdaja vsak teden. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani po UJU plačajo list s članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebej. Pošt. štev. rač. 11.197. Telefon 3113

Sporazum in edinstvo v Udruženju Jugoslovenskega Učiteljstva.

Dne 19. in 20. oktobra se je v Beogradu vršila seja širšega glavnega odbora UJU.

Na seji se je razpravljalo o delu uprave, o ukrepih za izboljšanje gmojnega položaja učiteljstva, o formiranju sekcij po banovinah, o učiteljskem tisku itd.

Seje se je udeležil celotni izvršilni odbor s polnoštevilnimi predstavniki sekcij iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva in Splita.

V vseh vprašanjih je bil dosežen popoln sporazum. Izvršni odbor si je v polnem obsegu osvojil predloge sekcij Zagreb, Split in Ljubljana iz Zidanega mosta, ter so ostali člani pokazali visoko razumevanje, popolno predanost in veliko ljubezen do Udruženja in solidarnega medsebojnega dela. S tem so dosegli, da je notranja vez med sekcijami in izvršnim odborom danes jačja, nego je bila kdajkoli. Prepričani smo, da bo iz te vezi vstalo povsem novo, prerajeno in še jačje Udruženje nego je bilo dosedaj.

Glavna razprava je bila o stališču UJU do revizije uradniškega zakona, posebno pozornost pa so posvetili zastopniki učiteljstva vprašanju uredbe o razvrščanju uradništva. O tej zadevi je bila izdelana spomenica, ki bo predložena prosvetnemu ministru in ostalim merodajnim činiteljem.

Sprejet je bil predlog, da stopi UJU v ožjo zvezo z uradniškim Savezom ter z njim stalno sodeluje v vseh stanovskih uradniških zadevah.

Nadalje je bilo sklenjeno, da se g. minister prosvete naprosi, naj čimprej objavi splošni pravilnik k zakonu o narodnih šolah, s katerim bi se rešila mnoga prosvetna vprašanja, ki jih sam zakon ne ureja dovolj jasno.

Po seji je bil objavljen komunike, ki pravi:

»Glavni odbor Udruženja jugoslovenskega učiteljstva se je sestel 19. in 20. oktobra 1930. v Beogradu ter je v polnoštevilni svoji seji prisostvoval predvsem poročilu predsednika g. Milana Rabrenovića, ki je z ozirom na stanje v Udruženju po letošnji glavni skupščini v Beogradu in na njej izvršenih volitvah uprave dal Glavnemu odboru na razpolaganje svoj položaj in položaj vseh članov Izvršnega odbora; istofako je podal predsednik beogradske sekcije g. Milan Popović posebno pismeno ostavko na uredništvo Narodne prosvete.

Na to je, po razpravi in dogovoru med predstavniki vseh pet sekcij z g. Milanom Rabrenovićem z ozirom na razmere in položaj v Udruženju ter v interesu ureditve istih in osiguranja nadaljnjega pravičnega delovanja ter ugleda, soglasno sprejel sledeče:

1. Glede dogodkov na poslednji glavni skupščini, ki so skalili tovariške odnose v organizaciji, se izjavlja splošna želja in nujna potreba, da se v Udruženju jugoslovenskega učiteljstva to več ne ponovi. V tem pravcu apelira Glavni odbor na vse učiteljstvo enako, a istofako na ves stan, ki mu hoče biti Udruženje jugoslovenskega učiteljstva in njegovo popolno edinstvo najjače jamstvo za ohranitev in razvijanje učiteljske zavednosti in učiteljskega socijalnega položaja.

2. Vsemu učiteljstvu se polaga na srce, ne le da ostane v polni veri in privrženosti napram Udruženju jugoslovenskega učiteljstva, marveč da se v dobro pojmujočem interesu enotne naše narodne prosvete in vsega stanu združi, kar velja tudi onim, ki so bili doslej izven skupne organizacije.

S tem namenom predaja Glavni odbor v pozabljenje omenjene dogodke z minule Glavne skupščine, dosihmal ne želeč, da se ponavljajo momentana nastala nasprotstva ali razpori v posameznih delih organizacije, zlasti vodstva, ki mora z vsemi silami gledati na to, da se organizacija oziroma na razmere, potrebe in upravičene želje vseh delov enako in enakopravno. Istočasno se izreka priznanje zaslužnim stanovskim delavcem v preteklih 10 letih obstoja naše organizacije.

3. Na podlagi navedenega se načelno sklene:

da mora biti položaj predsednika Udruženja izven diskusije kakor v sedanjih, tako v vsakih drugih prilikah, in zato se smatra tudi sedanje osebnost predsednika kot nesporno. Dosledno temu ostane tudi Izvršni odbor v položaju do prve redne Glavne skupščine Udruženja.

4. Z ozirom na želje učiteljstva in potrebe organizacije se načelno sklene dalje:

ako je predsednik upokojenec, bodi podpredsednik Izvršnega odbora aktivni učitelj;

predsednik nobene sekcije ne more biti istočasno urednik stanovskega glasila;

predstavnik Udruženja za vzdrževanje zvez z učiteljsko internacionalno sme biti tudi oseba izven Izvršnega odbora; sekretarjat Izvršnega odbora se mora reorganizirati v stalno pisarno, s popolno ekspeditivnostjo;

sedanji Izvršni odbor se za vodstvo poslov organizacije in za urejevanje listov razširi še s predsedniki vseh sekcij, za kar se takoj sprejme poseben pravilnik.

Po sprejemu te konstatacije izrazi glavni odbor svoje zadovoljstvo, da sta se vrnila v Udruženje jugoslovenskega učiteljstva popolna solidarnost in mir, ter želi, da se na tej osnovi krepí naša organizacija tudi v naprej v vseh pravicah in krajih, kakor tudi, da bo ta organizacija učiteljstvu v vsaki priliki, tudi v najtežji, iznad vseh drugih ozirov in vplivov.

Na podlagi navedenega načelnega sporazuma se je izvršila reorganizacija vodstva UJU sledeče:

Predsednik ostane nadalje g. Milan

Rabrenović, prvi podpredsednik gđc. Jelisava Vavra, drugi podpredsednik g. Milan Cvijović, tajnika: gg. Milan Mihajlović in Dušan Rašić, tajnik za učiteljsko internacionalno g. Tihomir Kostić. Za urednike so bili izbrani: pri »Narodni Prosveti« g. Radiša Stefanović in Dušan Prica, za »Učitelja« g. Vujica Petković.

Podrobno poročilo o seji priobčimo v prihodnji številki. Ta seja Glavnega odbora UJU pomenja za organizacijo novo dobo. Morda v vsej desetletni dobi organizacije ni bil položen boljši temelj za homogenost Glavnega in Izvršnega odbora, kakor sedaj in ni bilo takega idejnega medsebojnega razumevanja, kakor je danes.

Danes lahko rečemo, da sta Glavni in Izvršni odbor homogeni, kar je najboljše garancija za uspešno delo.

Otvorila so se nova pota in novi vidiki ter se nadejamo, da bo učiteljstvo s tem vršilo v polni meri svojo dolžnost v korist stanovske organizacije, naroda in jedinstvene države.

Omagujemo.

Težki boji in borbe učiteljstva za dostojen in primeren položaj v človeški družbi, za materijalno in moralno neodvisnost, za svojo in za svobodo šole, so učiteljstvo usposobili, utrdili in izklesali, da je stalo strnjeno, oklepajoč se svoje organizacije, kakor skala, ki so se ob njej razbili vsi besni valovi, ki so se vanj zaletavali. Priporjene materijalne in moralne dobrine niso pomerkule učiteljstva. Učiteljstvo ni odložilo svojega orožja uma in srca, ampak se je vrglo na delo s še večjim pogumom, s še večjo gorečnostjo na polju šolstva in narodne prosvete. Njegov idealizem ni popuščal v najtežjih preizkušnjah, pa tudi ne v ugodnejših trenutkih. Pri svojem delu ni zasledoval nikoli sebičnih ciljev, ker taki niso v skladu z njegovim položajem in poklicem, a tudi ne z njegovo vzgojo in miselnostjo. Učiteljstvo se zaveda svojega poklica: vsestranske vzgoje naše mladine. Ta poklic zahteva ljudi trdne volje, požrtvovalnosti, potrpežljivosti, ljubezni, vdanosti in vztrajnosti, ljudi polnih idealizma! Brez teh lastnosti je težko biti narodni učitelj. Naše učiteljstvo je v službi šole in naroda z vsem svojim žitjem in bitjem. V okrilju svoje organizacije se je z vsemi razpoložljivimi in legalnimi sredstvi borilo in delalo za povzdigo narodnega šolstva, narodne kulture, se izpopolnjevalo v svoji izobrazbi, a istočasno ni zanemarljavo nobene prilike, da se poteguje za izboljšanje svojega socialnega položaja. Pravilno je namreč, da zavisi vse delo in vsi uspehi v šoli in izven nje od tega, s kakšno moralno pa tudi materijalno silo

razpolaga, ki se medsebojno nujno izpopolnjujeta.

Danes se nahaja učiteljstvo — brez vseh pretiravanj — v zelo kritičnem položaju, kar se tiče njegovih gmojnih razmer. Ponovno se je že v našem stanovskem glasilu poudarjala sveta resnica, da bo učitelj postal predvsem le kruhoborec, ki ne bo imel več potrebne moralne sile, ne bo delal s prepričanjem, s srcem in dušo, ako ne bo gmojno primerno situiran. Pojavljajo se že znaki, ki ne obetajo nič dobrega. Že dalje časa se opaža, da je nastala v učiteljskih vrstah težka atmosfera, nerazpoloženje in malodušnost. Tj. pojavi se javljajo zlasti v organizaciji, kjer daje učiteljstvo izraz svojemu notranjemu razpoloženju.

Naša organizacija je bila nekakšno ognjišče, kjer je iskalo učiteljstvo oporo in tolažbo, kjer je črpalo novih moči, dobivalo novih pobud za svoje delovanje in kjer je tudi odkrivalo svoje križe in težave. Organizacija je postala naša življenska potreba, Velike preizkušnje, v katerih živimo, pa pretresajo temelje naše organizacije: vero posredinca v potrebo in smisel organizacije. Na vseh koncih so pretresi, ki pričajo o nestabilnosti in neenotnosti pogledov na organizacijo in njene cilje. Zelo močni pa so postali nazori, da nam organizacija ni potrebna, ker ni uspehov, le v breme nam je, v kolikor moramo plačevati organizacijski davek.

Društvena zborovanja so slabo obiskana. Na njih ni potrebne živahnosti, aktivnosti in zanimanja, na njih vlada neko mrtvilo. Z največjo težavo se vzdržuje potrebna di-

Zadnja prilika za naročilo na „NAŠ ROD“ in „MLADINSKO MATICO“ je še prihodnji teden do 31. t. m.

LISTEK.

JANKO GACNIK:

Nacionalna vzgoja.

(Zmage narodnih šol.)

(Konec.)

Izvrstno že služijo pomemčevalcu čitanke. Berila hvalijo nemške cesarje, nemške vojvode, nemške vojskovodje, nemški značaj, nemške kraje — o Slovanih molči čitanke, če je treba kaj zapisati njim v prilog. Pišejo se nemški in avstrijski patriotični reki, računstvo s številkami predočuje veličino nemških dežel, rek in jezer, hribov in gora ter velikih mest — slovanski kraji so pust, mesta majhna in zamazana, visokih gor ni. O lepoti Bleda ne zveš, četudi ti je pred nosom, Rusija se ne obravnava, četudi zavzema polovico Evrope — otroci bi znali izvedeti, da je slovanska in to bi znatno zavrlo pomemčevalno delo v šoli. Najbolj primerna in hvaležna učna predmeta za pomemčevanje pa sta bila zemljepis in zgodovina. Kako radi se otroci uče o državah, deželah in mestih, posebno, če so slike — in za te je bilo priskrbljeno, če po kom drugem ne, pa po Schulvereinu, pa tudi v knjigah so bile lepe slike nemških krajev. Z žarčnimi očmi so otroci naštevili nemške reke, nemške gore in nemška mesta in so se veselili učiteljeve pohvale, za katero žal niso videli grdega, potujčevalnega namena: tatu, ki je kradel

iz nedolžnih src koroške slovenske dece slovensko narodno zavest. In kaj šele zgodovina, ta najljubši predmet šolske dece, če jo zna učitelj zanimivo podajati. Niso slutili nedolžni slovenski otroci, da padajo, kakor sicer volkovi v nastavljen toča skrbno zakrite jame, ki so se učili o delih slavni nemških mož, o nemških kraljih in cesarjih, o nemških zmagah in o junakih teh zmag, o slavni nemških vojskovodjih, saj so bili Nemci tudi Laudon, princ Evgen in celo slavni borec pri Sigetu, jugoslovanski Leonida Nikola Šubić Zrinjski; imenovali so ga Nikolaus Zriny. Celo v znanstveni učni knjigi, predpisani za učiteljska, je natisnato, da je bil Zrinjski Madžar — torej vse, samo ne Slovan. Sicer pa so v šoli uporabljali za vse slovanske kraje le nemška imena, če pa to ni bilo mogoče pa italijanska ali celo madžarska imena. V ilustraciji hočem navesti učno uro iz zgodovine učitelja Sameša v Ljubljani. Ne vem, katero znamenito nemško osebnost je že obravnaval, toliko pa vem, da je bilo zanimivo in da je učitelj, potem ko je nas za dotično nemško osebo že navdušil, poudaril: glejte otroci, taki so Nemci, zdaj pa pogledjmo Slovence — glejte, takšni so in nič boljši — in imenoval je znanega vaškega pijanca in delomržeža, po šoli pa mi je na cesti rekel: glej, da boš Nemec.

Sploh so bili Slovenci pijani Kranjci, Čehi in Hrvati tatovi. Srbi svinjarji, pa — Rusi usivci — če se je v šoli že govorilo o Slovanih.

Seveda je tudi petje nemško-nacionalnih pesmi služilo pomemčevalnim namenom. Uspehi ljudske šole v pomemčevanju so bili veliki. Če pomislimo, da je bilo na dan ple-

biscita oddanih v trdno slovenskih občinah po 30 do 70% glasov za nemško Avstrijo in če pomislimo, da sta v teh vaseh nacionalno delovala le šola in cerkev — in je slovenski župnik branil in ohranjal, kar se je nacionalno ohraniti dalo, spoznamo velikanski uspeh, ki ga je koroška šola za nemško idejo dosegla med našim narodom. Škoda, da ni statističnih podatkov, koliko ljudi je koroška šola odtujila našemu narodu in jih privela v nemški tabor. Statistika te vrste bi pokazala, za nas Slovence večje izgube, nego smo jih utrpeli v najbolj krvavih bitkah; in te izgube so nam prizadeli brez vsakršnih izgub za Nemce koroški učitelji. Zmago na dan plebiscita je odločil za Nemce zopet učitelj prav tako, kakor je po izjavi nemških vojskovodij zmagal leta 1866. v boju med Avstrijo in Prusi, pruski učitelj; učitelji pa so zmagali in bodo še zmagali drugod in marsikje, samo da nam dandanes tega nikdo neče priznati in je namen tega skromnega referata, da se vsaj učitelji sami spomnimo važnosti in pomena svojega stanu in da po tem tudi uravna svoje korake naše učiteljsko udruženje, kadar gre za blagor nas in našega naroda in lepe naše domovine. Ne dvomim v besede profesorja Skaviča na ljubljanskem kongresu UJU, ko je poudaril, da smo sedma velesila mi učitelji in nikdo drugi. Tega bi se moralo zavedati vse učiteljstvo naše države, predvsem pa vsi tisti, ki jim je za močno, edinstveno in ljubljeno enotno državo Jugoslavijo. Ne trdim, pač pa samo poudarjam, da imam vtis, kakor da se pri nas dosedaj ni polagalo osnovni, narodni šoli tiste pažnje, ki jo zasluži po svoji važnosti; pač, važnost se je polagala, toda le na šolo kot tako, to je na zidavo novih šol, raz-

širjevanje šolskih poslopij, otvarjanje novih razredov in vzporednic — duši šole, narodovemu učitelju, pa imam vtis, se ne pripisuje tiste važnosti, ki jo v resnici ima za ves narod, za celo domovino. Dobro delo se namreč dobro plača, važno delo še boljše. Mi učitelji smo idealisti in bomo ostali, ker nas svet v našem idealizmu še ni pokvaril in zato ne zahtevamo velikih plač — saj vemo, da rabi država težko nabrani denar vsepovsod — toda boli nas dejstvo, da smo glede nagrad zapostavljeni za stanovni, ki po našem mnenju ne vrše za državo, kateri služijo prav nič važnejšega dela nego ga vršijo učitelji narodnih šol. Zdi se mi, da se pomen narodne šole omalovažuje. Do dela, ki se omalovažuje, človek nima veselja. Do dela pa je treba imeti veselje; posebno mnogo veselja, t. j. navdušenja, pa je treba učitelju narodne šole, za njegovo delo, ki ga vrši dan za dnevom za lepšo bodočnost svojega naroda.

Tudi jugoslovanski učitelj hoče vzgojiti narod, ali mu hoče vsaj dati podlago, da bo sposoben tekmovali s sosednjimi narodi, pa naj bo to na kulturnem, gospodarskem ali pa na bojnem polju. Učitelj narodne šole hoče in želi to, ali tudi on rabi oporo in to je izboljšanje njegovega družabnega položaja. S trdno vzravnano hrbtenico, veseljem v srcu, v glavi pa prost vseh vsakdanjih skrbi za svoj lastni obstanek, bo z novo vneto in z še vse večjim navdušenjem šel v boj za zmago jugoslovenske misli, pa naj bo to kadarkoli, kakorkoli in kjerkoli. Naj vzklije iz lepše bodočnosti jugoslovenskega učiteljstva tudi lepša bodočnost jugoslovenskega naroda in lepe in močne njegove domovine Jugoslavije.

Pošljite takoj naročilnice za „Naš rod“ in „Mladinsko Matico“. Položnice so dobila vsa šolska upraviteljstva.

sciplina; društveni blaginiki imajo polne roke posla z izterjevanjem članarine. Apetitja se lotiva učiteljstva do raznih društvenih prireditve. Popuša trdna volja in skoraj da popuša tudi idealizem. Rahlja se stanovska zavest, vezi solidarnosti se trgajo in primanjkuje potrebna borbenost. Povsod srečujemo le klic in pritožbo o skrajno težkem gnetnem položaju učiteljstva.

Živimo v rešnici v težkih razmerah. Naši prejemki često ne zadostujejo za najnujnejše življenske potrebe. Ne moremo se stanu primerno obleči, a kaj šele za hajati in udeleževati se raznih prireditve.

„Mladinska Matica“ in „Naš rod“.

1. Tovariše poverjenike, ki niso še poslali naročnine za »Naš rod« in »Mladinsko Matico« pozivamo, da isto čimprej pobere, da vemo natančno število naročnikov na obe publikaciji, kar je neobhodno potrebno, da moremo v tiskarni javiti, koliko »Našega roda« naj natiska. To javljamo, ker se še mnogo dosedanjih poverjenikov ni javilo z naročnino.

2. Onim tovarišem, ki žele informacije o tem, ali se je osnovnošolski mladini možno naročiti na posamezno publikacijo — to je samo na »Naš rod« — ali samo na »Mladinsko Matico« — javljamo, da je za mladino možna le skupna naročnina na oboje.

ZALOGA »MLADINSKE MATICE«.

Letnik 1928.

»Kresnice« broš. à 6 Din.
»Sadjarčki« broš. à 7 Din.

Letnik 1929.

»Kresnice« broš. à 7 Din, vez. à 10 Din.
»Rudi« broš. à 7 Din, vezana à 10 Din.

Učiteljski pevski zbor UJU.

PEVSKI ZBOR UJU.

Oba pevska tečaja, ki sta se vršila za ženski in moški zbor, sta prav dobro uspela. Članstvo, ki danes tvori pevski zbor je res oni kader s katerim lahko vedno računamo. Vsi, ki se dobro zavedajo, kakšno veliko nalogo smo si zastavili s tem, ker smo sklenili pokazati plod našega skoraj šestletnega dela v naši prestolici Beogradu in v kulturno visoko stoječi kraljevini Rumuniji. — Vsakdo mora priznati veliko kulturno delo učiteljstva, ki je združeno z ogromnimi žrtvami. — Utemeljiti je treba samo eno, da je dvakratni prihod v enem mesecu v Ljubljano k pevskim vajam združen s takimi stroški, ki imajo gotovo težke posledice za »žepa« vsakega člana. — Kakor se pa vidi, ne plašijo ti ogromni izdatki, izguba prostega časa in godrnjanje tovarišev in tovarišic, pevcev idealistov, ki bi žrtvovali vse, da pomorejo s pesmijo do afirmacije učiteljskega stanu in svoji domovini. — Poudariti moramo tudi še izredno točnost. Kakor v najidealnejši šoli! Ob poslednjih urah ure, se vaja že prične; odmorov pa skoraj ne dovolijo!!

Z velikim upanjem in trdnim prepričanjem lahko mirno gleda danes vsak učitelj — na svoj pevski zbor in mu prorokuje lepo bodočnost.

Vsem, ki so pripomogli k temu, s tem, da so pevski zbor kakorkoli podpirali, je pa lahko tako vzorna učiteljska korporacija v čast in veselje.

—pev. Pevski tečaj za mešani zbor se bo vršil 2. novembra od 9. do 12. ure in od 15. do 18. ure. — 3. novembra od 8. do 11. ure. Točnost — običajna! — Koncert v Ljubljani smo primorani preložiti za januar. — 7. decembra priredimo koncert v Trbovljah. — Na svidenje! — Odbor.

— Pevski zbor UJU je sprejel pred par dnevi sledeče značilno pismo: Drage sestre in bratje! Iskreno Vas pozdravlja Pevsko združenje praških učitelje. Vrnile smo se zopet na delo v šoli in v našem združenju nas je zopet združila lepota petja. Spominjamo se vseh, ki so iz ljubezni do petja združeni v veliko pevsko družino, pa naj si bodo kdorkoli. Z Vami jugoslovanske sestre in bratje nas veže še bolj globoko ljubezen davnega narodnega bratstva, katerega ni omajala nobena moč sveta. Ljubimo Vašo solčno zemljo, čije slike nas nosi mnogo v duši v času šolskega dela, imamo Vas rade junaške hčere in sinovi velike Jugoslavije. Prosimo, sprejmite naše pozdrave in želje do velikih uspehov Vašemu delu, a toplo za hvala za odklovanje, podeljeno Pevskemu združenju praških učitelje ob priliki Vašega obiska v Pragi. Ponosno smo na to, da smo častni član Vašega krasnega zbora ter Vam kliče: Na zdar! Živijo Jugoslavija! — V Pragi, v oktobru 1930. — J. Pacovská, t. č. tajnica. Božena Jandová, t. č. predsednica.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠEVA CESTA 14/II.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfekcije. — Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno
En gros. En detail.

Vse je res, kar se v tem oziru govori in piše. Vprašanje je sedaj, ali je primerno in prav, da se učiteljstvo oddalji od svojega dosedanjega zadržanja, ali je prav, da se predamo obupu in brezbriznosti? Naj li cepimo svoje vrste, razderemo organizacijo, da si še poslabšamo svoj položaj? S tem pokažemo pač svojo nezrelost, nerazsodnost in slabost, a uspehov ne bomo želi nikoli.

Dve poti sta odprti pred nami, prva je pot borbe v strnjanih vrstah do končne zmage in druga je pot razcepljenosti in malodušja. Za katero se bo odločilo slovensko učiteljstvo? H. J.

»Radio« broš. à 7 Din, vezana à 10 Din.
»Začarani krogi« broš. à 5 Din, vezana à 8 Din.
Celotna garnitura letnika 1929.: broš. à 25 Din, vezana à 35 Din.

Letnik 1930.:

»Kresnice« broš. à 7 Din, vez. à 10 Din.
»Vijolica Vera« broš. à 7 Din, vezana à 10 Din.
»Pod grajskim jarmom« broš. à 7 Din, vezana à 10 Din.
»Mizica pogrnj se« broš. à 5 Din, vezana à 8 Din.
Celotna garnitura letnika 1930.: broš. à 25 Din, vezana à 35 Din.

»Naš rod« broširan 12 Din, vezan v polplatno 28 Din, v celo platno 38 Din.
Posamezne številke I. letnika »Našega roda« po 1 Din.
Šole imajo pri naročilih na knjige »Mladinske Matice« 20%, na »Naš rod« pa po 10% popusta.

Odbor »Mladinske Matice«.

Splošne vesti.

VABILO

na SEJO širjega sosveta UJU, poverjeništvu Ljubljana, ki bo dne 2. novembra 1930. v risalnici drž. moškega učiteljskega v Ljubljani. Začetek ob 8. uri.

Dnevni red:

1. Otvoritev in ugotovitev sklepčnosti.
2. Poročila društvenih funkcionarjev. Odobritev odsekov.
3. Položaj v organizaciji:
 - a) Sestanek na Zid. mostu,
 - b) Seja glavnega odbora v Beogradu.
 - c) Seja glavnega odbora Činovskega Saveza v Beogradu.
 - d) Naše materijalno vprašanje.
4. Mladinska Matica in Naš rod.
5. Učiteljska gospodarska poslovalnica.
6. Samostojni predlogi.
7. Šlučajnosti.

Opomba: Člani širjega sosveta so vsi predsedniki okrajnih učiteljskih društev, odnosno njih namestniki in vsi člani ožjega sosveta. Seja se bo začela točno ob določeni uri in bo trajala nepretrgoma do odhoda vlaka proti Zidanemu mostu ob 13.49. Samostojne predloge pošljite do 30. oktobra t. l.

UJU — poverjeništvu Ljubljana,
dne 21. oktobra 1930.

Andrej Skulj, s. r. Jos. Kobal, s. r.
poverjenik. tajnik.

— Zastopniki pov. UJU Ljubljana pri g. podbanu dr. Parkmajerju. Dne 17. t. m. so bili sprejeti pri g. podbanu predstavniki ljubljanskega poverjeništvu UJU, ki so mu iznesli aktualna vprašanja predvsem pe-rečo zadevo učiteljskih stanovanj, stanarine in kuriva. G. podban je pokazal posebno zanimanje za to vprašanje, ki zaradi težkega tangira tako bansko upravo, kakor učiteljstvo. Obljubil je, da izda potrebne zadevne okrožnice in primeren predlog tudi na ministrstvo. — Nadalje so razpravljali zastopniki o razstavi šolskih izdelkov v Beogradu pri likom skupščine UJU ter o nameri poverjeništvu, da priredi v letu 1931. banovinsko tako razstavo za Dravsko banovino. G. podban je izjavil, da je naklonil poverjeništvu malo podporo za specialne izdatke, ki jih je imelo poverjeništvu z razpošiljanjem predmetov doma ter je obljubil pomoč banovine tudi, ako pride do prireditve banovinske razstave. Obrazložil je svoje poglede v tem oziru. — Poverjeništvu je nadalje naprosilo za podporo mladinskim publikacijam, kar je g. podban tudi obljubil, da se zgodi v obliki odkupa zadevnih publikacij. — Zastopniki poverjeništvu so pojasnili zadevo »Učiteljske gospodarske poslovalnice« in istočasno poročali, da je sedaj vse urejeno z medsebojnim dogovorom med zastopniki zadruga in trgovci s papirjem. Tudi v tem pogledu je g. podban obrazložil svoje mišljenje. — V pogledu nameščenj in neodločenih mest sreskih šolskih nadzornikov so zastopniki poverjeništvu poudarili željo učiteljstva, da se vsa mesta pred oddajo objavljajo ter nujnost ureditve teh vprašanj, da zavlada v šolstvu neka stabilnost. — Zastopniki poverjeništvu so nadalje objasnili g. podbanu želje učiteljstva in sklepe pokrajinske skupščine v zadevi Kmetijske družbe. — Nadaljnji razgovor se je tikal kmetjsko in gospodinjstvo na-

daljevalnih šol, nalog, kompetence in organizacije, pri čemer so zastopniki učiteljstva videli, da najdejo lahko na merodajnem mestu polno razumevanje ter lahko računajo z vsestransko podporo od strani banske uprave. G. podban se še posebej zanima o vseh podrobnostih v tem vprašanju.

— Pomočnik ministra prosvete. Gospod prosvetni minister je po službeni potrebi odločil, da vrši dolžnost pomočnika ministra prosvete, do nadaljne odredbe g. Momčilo Milošević, načelnik splošnega oddelka ministrstva prosvete.

— Trinajsta plača po Čehoslovakiem. Čehoslovski parlament je sklenil, da sprejme predlog vlade, ki je zahtevala za vse javne nameščenice izplačilo trinajste plače, kakor jo že prejemale v čehoslovski republiki zasebni in samoupravni (občinski) nameščenici. Prvotno je bil stavljen predlog, naj se ta trinajsta plača izplačuje v dveh obrokih, in sicer poleti ob času dopustov in pozimi. Po daljših razpravah je bilo končno sklenjeno, naj se ta trinajsta plača nakaže uradništvu pred Božičem, ker so izdatki v zimskem času običajno višji. To plačo bodo prejeli vsi aktivni državni uslužbenci brez razlike položaja, službene vrste in stroke in znaša ta izredni prejemek 70% enomesečne plače. Če sta pa mož in žena v državni službi, te plače ne prejmeta. — »Naš Glas«.

— Uradne ure v državnih uradih. S. 1. oktobrom je zopet uveden v vseh državnih uradih zimski delovni čas. Uraduje se od 8. do 12.20 in od 15.30 do 18. ure. Ob sobotah se uraduje od 8. do 14. ure. Ta zimski delovni čas ostane v veljavi do 1. maja 1931.

— Tovariši! Nabavljajte svoje potrebščine pri trvdkah, ki oglašajo v »Učit. Tovarišu«. Pri nakupu se sklicujte na naše glasilo. Kdor podpira nas, tega podpiramo mi.

— Za urednika »Prosvete« je na podlagi ožjega sosveta poverjeništvu imenovala tov. Cirila Petrovca, ki se je tozadevno že mnogo udeleževal, predvsem v »Braniku« in je pokazal veliko zanimanje za organizacijo narodno izobraževalnega dela.

— Ustanovitev sreskih prosvetnih združenj in sodelovanje učiteljstva pri njih. Odsek za narodno prosveto v ministrstvu prosvete je obvestil banske uprave, da je minister prosvete odobril pravilnik o sreskih prosvetnih poljedelskih združenjih. Delo teh združenj bo temeljilo na zakonu o narodnih šolah, kakor tudi na pravilnikih in uredbah, ki jih bo izdalo ministrstvo prosvete. Nadzorstvo nad temi institucijami bo ministrstvo prosvete vršilo deloma neposredno, deloma posredno preko sreskih načelnikov, prosvetnih referentov in banskih uprav (prosvetnih oddelkov). Sreske prosvetne zadruge bodo pomenile velik napredek za podeželje in bodo imele nalogo, da organizirajo samozaveževanje podeželskega prebivalstva ob podpori države, banovine in občine. Kot organizacije samega naroda na zadružni podlagi bodo prosvetne zadruge največja podpora prosvetnim in šolskim oblastvom pri njihovem delu za širjenje narodne zavesti in narodne prosvete. Zato je ministrstvo prosvete zahtevalo, da kraljevske banske uprave priporoče vsem učiteljem in učiteljicam na svojem teritoriju, da čim agilneje delajo za ustanavljanje in vzdrževanje teh združenj, da v njih požitvalno sodelujejo in jih propagirajo. O vseh osnovanih združenjih bodo sreski prosvetni referenti vodili točno evidenco, smatrajoč jih za prosvetne in kulturne ustanove.

— Upraviteljska doklada (dopis) naj se izplača vsem upraviteljem brez razlike ali so pouka oproščeni ali ne! V slučaju, kjer je upravitelj oproščen pouka, nima zato prav nič manj posla, kot ostali njegovi tovariši, ampak baš obratno! Obrati takih šol imajo običajno najmanj 3 do 4krat toliko razredov kot oni, kateri naj bi to doklado bili upravičeni prejemanj. Kdor misli, da ni tako, naj se gre informirati in prepričati! In kje je logika? Ali je pri raznih direktorjih razlika v dokladah, ako poučujejo ali ne? To je nekaj sličnega kot s poročeni učiteljicami — z državnimi ali nedržavnimi uradniki glede prejemanja draginskih doklad. — Proč s takimi predlogi dokler je še čas! Delo se ne more smatrati za enako, ako ima eden upravitelji 10 do 12 razredov, ali pa 20 in več! Za vse enaka pravica, ker moramo delati in živeti vsi! Veliko draginjo občutimo posebno oni, ki smo nameščeni po različnih industrijskih krajih.

— Vsem bližnjim učiteljskim društvom sporočamo, da smo primorani prestaviti naš koncert napovedan za 10. november na 5. januar. Prosimo, da učiteljska društva prestavijo svoja zborovanja na ta dan. V nedeljo 7. decembra popoldne pa priredimo koncert v Trbovljah, katerega aranžma vodi tovariš Šuligoj. — Pevski zbor UJU.

— Udeležencem letošnjega tečaja za deška ročna dela sporočamo, da me je obvestila kraljevska banska uprava z dopisom IV. No. 15.515/3 dne 27. septembra 1930., da se prošnji udeležencev za povrnitev vplačanih zneskov za materijal ne more ugoditi, ker za to ni proračunske postavke in ker so izdelani predmeti ostali last izdelovalca.

A. Novak.

— Moja izjava. Ker se v notici o zborovanju Celjskega društva namigava, kakor da bi jaz govoril o glavni skupščini UJU v Beogradu, katere se niti udeležil nisem, izjavljam, da sem poročal le o pokrajinski skupščini, kar je bilo nujno potrebno zaradi neresničnosti oficijelnega poročila o poteku pokrajinske skupščine v »Učit. Tovarišu« in ker sem kot mandat celjskega učiteljskega društva upal, da se nesoglasja v smislu de-

klaracije urede na skupščini, ki pa je žal, ovrгла tozadevna načela in naslovila »spor« pred razsodišče, kljub jasnim določilom poslovnika in dobri volji vodstva »voditeljev« celjskega učiteljskega društva. — Kot mandator sem imel na razpolago ves dokazilni material, ki svedoči skrajno nespravljivost ljubljanskega poverjeništvu. — Josip Lapajne, s. r. — Opomba: Ugotovitev resničnosti trditve v gornji izjavi prepuščamo širjemu sosvetu. — Poverjeništvu UJU Ljubljana.

— Vsa učiteljska društva pov. Ljubljana prosim, da uredijo svoje obveznosti napram glavni upravi do konca tega meseca, in sicer: Poslati morajo 1. članske izkaze za l. 1930./31. in 2. mesečne prijave za september in oktober. 3. Dalje mora biti dolg za leto 1929./30. poravnani in istočasno prispevki za tekoče leto, vključno oktober. V nasprotnem slučaju bom primoran izvajati sklep pokrajinske skupščine v Novem mestu. — Rado Grum, glavni blaginik.

— Anton Požar. 25. septembra t. l. je bil položen v Bazovici pri Trstu k večnemu počitku tov. Anton Požar. Z njim je legel v grob mož, ki je bil priča trdemu boju za slovenske pravice na tržaškem ozemlju v času, ko se je Trst razvil do največje moči, v dobi devetdesetih let minulega stoletja in v prvem deceniju sedanjega stoletja. Ta doba pomenja žilavo borbo za uveljavljanje našega življenja na tržaškem emporiju, borbo, ki je prav posebno vrvela tudi ob vprašanju šole v materinem jeziku tisočev in tisočev naših otrok. Pokojni tov. Anton Požar je imel priliko prisostvovati tej borbi na izpostavljenem mestu. Rojen leta 1861. v Rojanu pri Trstu je po dovršenem učiteljskem v Kopru prišel že po dveh letih službovanja v postojnskem okraju v tržaško okolico, kjer so bile najtežje razmere. Nameščen je bil v Trebečah, kjer je kot šolski upravitelj prebil večino svojih službenih let. Kdo bi popisal, koliko težkih trenutkov je preživel na vročih tleh, kjer ni mogel naš človek vzlic vsej »enaki« pravnosti pred zakonom do najprimitivnejših pravic. Zaradi šolanja svojih otrok je pokojnik dobil nato mesto učitelja pri Sv. Ivanu, v naši zavedni trdnjavi, v dolgoletnem žarišču vsega narodnega gibanja na Tržaščini. Tu je služboval vrsto let in deloval naposled skupno s sinom Vladjem in hčerko Milko, ki sta bila nameščena kot učitelja na isti šoli. Ves čas je bil član raznih narodnih društev, predvsem Sokola, ter več let predsednik podružnice CMD, ki je imela na tržaških tleh poseben pomen in hvaležno nalogo, reševati duše, ki naj bi po sili razmer gnojile tujo njivo. Poslednja službena leta je ravnal na lastno prošnjo dovršil v Trebečah, na kar se je preselil v Bazovico, da uživa zasluženi pokoj. Tu je zbolel in po večmesečnem hiranju podlegel težki bolezni. Njegov pogreb je pričal, kaj je učiteljstvo preizkušnamu ljudstvu. Od blizu in daleč so prihitali, da vzamejo tiho slovo od moža, ki je bil zvezan v veselih in nesrečnih dneh z našim rodом. Posebno v velikem številu so se odzvali oni, med katerimi je pokojni delal kot prosvetni delavec vse svoje življenje. Ze dolgo ni videla kršna Bazovica takega pogreba. Naša nagrobna pesem je govorila o čuvstvih, ki so do roba napolnila srca premnogih v globoki žalosti. Trudne oči so zrlle nazaj, na trnjevo pot, ki nam jo je hoditi, na nadčloveške napore, ki jih more zmagati le velika vera v pravico, zakaj pogreb človeka, ki je bil priča borbam v preteklosti za najprimitivnejše, najelementarnejše človeškega rodu, je dogodek, ki ima pomen daleč preko onega dne, daleč preko ur, ki ležejo kot kamen v srcu. — Počivaj v miru, tovariš, grobovi ne bodo večno zaprti. Odrešenik je rekel: prišel bo dan vstajenja!

— Na odborovi seji Slov. šolske Matice, ki se je vršila dne 12. t. m. v Celju, je bilo definitivno sklenjeno, da izidejo za l. 1930. sledeče štiri knjige: 1. Pedagoški zbornik, 2. Dr. Jeraj: Razvoj mladostne duše, 3. Novak: Lepenkarstvo in 4. Jurančič: Iz šole za narod. Poleg tega bo izšel še članski seznam za tekoče leto, in sicer sestavljen po abecednem redu šol v posameznih srezih. Poverjeniki so prejeli pred par dnevi potrebna navodila za sestavo seznama. Istočasno se je na seji določilo podaljšati termin za nabiranje članstva do 15. novembra. Gg. poverjeniki naj se tega termina točno drže in seznane vpošljejo matičnemu odboru v Ljubljano, t. j. takoj po 15. novembru. Vse učiteljstvo se pa ponovno opozarja na čimvečji pristop k Matici. Članarina znaša 30 Din in jo je vplačati pri poverjeniku dotičnega poverjeniškega sreza. Zamudnike se ne bo smatralo za člane; njim bodo knjige na razpolago proti določenim knjigarniškim cenam. Na seji je bil razgovor tudi o peti knjigi, ki naj bi izšla pri Matici potom subskripcije. Če bo odziv na subskripcijo, ki se jo bo pravočasno razglasilo potom našega časopisa, ugoden, tedaj smemo pričakovati kot peto knjigo SSM delo prof. St. Gogala »O pedagoških vrednotah mladinskega gibanja«.

Blagajnik.

— Upravitelje, tovariše(ice) prosim, da takoj pošljejo članarino za Slov. šolsko Matico, ker je določeni rok že zdavnaj potekel. — Poverjenik L. Koželj.

— Diplomski izpit na višji pedagoški šoli v Zagrebu so izmed Slovencev napravili sledeči absolventi 4. semestra: 1. Albert Zlatka, 2. Artel Antonietta, 3. Černut Janko, 4. Domnik Drago, 5. Jenko Alojzij, 6. Klinar Marija, 7. Klinar Terezija, 8. Konečnik Milena, 9. Lovrenčič Dolorosa, 10. Medved Stane, 11. Oman Otton, 12. Rott Gotard, 13. Slapšak Anica, 14. Slapšak Dora, 15. Škerjanec Metod, 16. Theuerschuh Ivan, 17. Verovšek Marija.